

Handläggare
Malin Fornander
Telefon: 08-508 25 288
Marie Haesert
Telefon: 08-508 25 086

Till
Socialnämnden
2019-09-22

Motion (V) om hur staden kan förstärka arbetet mot sexuellt våld

Svar på remiss av motion från kommunstyrelsen Stockholms stad dnr KS 2020/470

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss avseende motion om hur staden kan förstärka arbetet mot sexuellt våld.

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har överlämnat motion (2020/470) av Alexandra Mattsson Åkerström (V) om hur staden kan förstärka arbetet mot sexuellt våld. Motionären yrkar bland annat på att staden gör en översyn av hur staden möter unga våldsutövare, samt att staden tillsätter en anonym stöddlinje för samma målgrupp. Förvaltningen delar motionärens syn på att det är en angelägen fråga och en viktig målgrupp att arbeta med. Inom staden finns idag flera olika verksamheter som arbetar med att förebygga och motverka sexuellt våld och våld i nära relation, exempelvis Stödcentrum, KAST och ungdomsjouren.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat motion (2020/470) av Alexandra Mattsson Åkerström (V) om hur staden kan förstärka arbetet mot sexuellt våld. Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Brottsofferjouren Sverige, Riksorganisationen för kvinnojourer och

tjejjourer i Sverige (Roks), Sveriges Kvinnolobby, Talita och Unizon.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 16 september 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 17 september 2020.

Ärendet

Kommunstyrelsen har överlämnat motion (2020/470) av Alexandra Mattsson Åkerström (V) om hur staden kan förstärka arbetet mot sexuellt våld. Motionären beskriver att sexualbrott är ett ökande problem i samhället och ett stort hot mot flickors och kvinnors hälsa och utveckling. Majoriteten av de som utövar sexuellt våld är pojkar eller män. Ofta sker brotten i hemmamiljöer eller på sociala medier och det är vanligt att våldsutövaren och den utsatta är bekanta med varandra. Motionären menar att ökningen av sexualbrott i Sverige har skett samtidigt som pornografin blivit alltmer lättillgänglig på internet för barn och unga och att pojkars sannolikhet att begå sexuella övergrepp är signifikant associerad med regelbunden konsumtion av pornografin.

Mot bakgrund av ovan yrkar motionären på att Stockholms stad gör en översyn av hur staden idag möter unga våldsutövare av sexualbrott och våldsbrott i nära relation samt vilka insatser som erbjuds. I samband med detta bör en ”best practice” för hur socialtjänsten ska arbeta med våldsutövare utformas, för att på så vis minska återfall i brott. Vidare bör det ses över om det finns behov av ett särskilt team eller liknande som kan arbeta med målgruppen och specialisera sig inom området.

Vidare yrkas på att Stockholms stad tillsätter en anonym stödlinje som riktar sig mot unga där de kan få rådgivning anonymt i telefon samt online. Stödlinjen föreslås ha koppling till socialtjänstens verksamheter och eventuellt i samverkan med relevant organisation från civilsamhället.

Motionären anser också att staden bör anordna föräldraskapsutbildningar på temat säker internetanvändning för föräldrar till barn i Stockholm stad.

Jämställdhetsanalys

Enligt Stockholms stads Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 är ett fokusområde att mäns våld mot kvinnor ska upphöra,

bland annat genom att stadens verksamheter ska vara fria från negativa maskulinitetsnormer som bidrar till att våld uppstår. Flickor och kvinnor är i högre grad än pojkar och män utsatta för sexualbrott. I majoriteten av fall är det en våldsutövare av manligt kön som utsätter en flicka eller kvinna för våld, och det sambandet stärks alltmer ju grövre våldet är. Enligt Stockholmsenkäten 2018 rapporterar flickor i år 2 på gymnasiet en ökad utsatthet för sexuellt tvång/våldtäkt, jämfört med 2016. Även i Stockholms stads trygghetsmätning 2017 framkommer en ökad utsatthet för till exempel sexuella trakasserier bland kvinnor. Med hänsyn till detta kan konstateras att ett väl utvecklat arbete kring sexuellt våld är betydelsefullt, både gällande våldsutsatta och våldsutövare.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen delar motionärens synpunkter om att det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet mot sexuellt våld.

Förvaltningen har heller inget att erinra mot att det utvecklas en ”best practice” för hur socialtjänsten kan arbeta med våldsutövare.

Förvaltningen anser dock att utvecklingen av arbetet bäst sker inom ramen för ordinarie verksamhetsutveckling, med avstamp i det reviderade programmet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation, 2021-2025 som socialnämnden har godkänt den 16 juni 2020. I programmet tas ett tydligt grepp om våld i olika former, och våld som utövas i ungas relationer är ett nytt fokusområde. Till exempel framgår i programmet att rutinfrågor för att upptäcka våld behöver utvecklas i vissa verksamheter, och att det krävs tydligare rutiner för socialtjänsten att motivera unga våldsutövare att ta emot stöd för sitt våldsamma beteende.

I samband med revideringen av Stockholms stads program mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation, 2021-2025 genomförde socialförvaltningen en inventering av verksamheter och insatser för den breda målgrupp som programmet vänder sig till. Förvaltningen anser därför inte att det föreligger ett behov av att genomföra en översyn av verksamheter och insatser som riktar sig till målgruppen. Det behov av en anonym stöddlinje som motionären beskriver anser förvaltningen tillgodosett genom stadens, Region Stockholms och civilsamhällets befintliga alternativ till anonyma telefon- och chattfunktioner. Förvaltningen anser det inte heller nödvändigt att skapa ytterligare ett särskilt team för frågor som rör våldsutövare, då de som arbetar inom nedan

beskrivna verksamheter innehar den samlade kompetens som krävs för att utveckla arbetet i linje med stadens reviderade program.

I Stockholms stad finns sedan 2018 fyra relationsvårdscentrum (RVC). RVC erbjuder stöd och behandling till personer över 18 år, både till våldsutövare och till personer som blivit utsatta för våld i nära relation samt hedersrelaterat våld och förtryck. Våldsutövare erbjuds samtal, enskilt eller i grupp enligt metoden Alternativ till våld (ATV). Stadens nio ungdomsmottagningar möter ungdomar och unga vuxna med fokus på att förebygga psykisk ohälsa och att ungdomar får en sund sexualitets- och identitetsutveckling.

Flera verksamheter inom socialförvaltningen arbetar med att förebygga sexuellt våld, t.ex. KAST (Köpare Av Sexuella Tjänster), Stödcentrum, ungdomsjouren samt Mikamottagningen. KAST erbjuder anonym rådgivning och stödsamtal till personer över 18 år som köper sex, har köpt sex eller är presumtiva köpare av sex och är rädda för att gå över gränsen. Det finns också en anonym stöddlinje dit samma målgrupp kan vända sig. Om någon under 18 år vänder sig till KAST hänvisas personen till någon av de verksamheter inom förvaltningen som arbetar med den yngre målgruppen. KAST kan erbjuda stöd till professionella inom dessa verksamheter vid behov.

Stödcentrum finns vid samtliga tre polisområden i Stockholm. Stödcentrum erbjuder stödjande samtal, rådgivning och praktisk hjälp till dem mellan 12-21 år som utsatts för brott, de under 18 år som har sex mot ersättning samt till anhöriga, vårdnadshavare och vittnen till brott. Stödcentrum erbjuder även stöd till barn och unga som utsatts för våld i sin relation till en annan ung person eller partner. Syftet med verksamheten är också att tidigt uppmärksamma ungdomar misstänkta för brott, genom ett nära samarbete med polisen och att närvara vid förhör.

Ungdomsjouren arbetar uppsökande på platser där unga rör sig i riskmiljöer, bland annat genom att bemanna operativa polisgrupper, exempelvis prostitutionsgruppen, som fångar upp både köpare av sex och de som har sex mot ersättning. Socialsekreterare medverkar då vid förhör och i de fall sexköparen är under 18 år hänvisas till socialtjänsten där den unge är folkbokförd. *Mikamottagningen* är samlokaliserad med Mika Hälsa, Region Stockholm och vänder sig till personer som har sex mot ersättning och/eller skadar sig med sex eller är utsatta för människohandel i sexuella ändamål. Mikamottagningen erbjuder stödsamtal och arbetar uppsökande på nätet, för att nå målgruppen.

Förutom ovan nämnda verksamheter inom socialförvaltningen finns även *Regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel* (POM) som samfinansieras av Stockholms län, men är anställda av socialförvaltningen i Stockholms stad. POM består myndigheter, till exempel polis och socialtjänst med stöd till personer vid prostitution eller människohandelsärenden i Stockholms stad och övriga kommuner i länet.

Stockholms stads grund- och gymnasieskolor har möjlighet att ansöka om medel centralt från utbildningsförvaltningen för att utveckla det normkritiska värdegrundsarbetet. Många skolor söker medel för aktiviteter som riktar sig till elever, personal och vårdnadshavare. Skolorna har även infört webfilter för att elever inte ska kunna gå in på sidor med våldsamt eller pornografiskt innehåll.

PrevenTell (Karolinska Universitetssjukhuset) är en nationell hjälplinje för vuxna personer med oönskad sexualitet. Dit kan vuxna personer som till exempel är oroliga för att begå sexuella övergrepp ringa. Boende i Stockholms län kan också vända sig till den fysiska mottagningen ANOVA för behandling av denna problematik. ANOVA tar emot unga med misstänkt sexuell problematik från 16 år och uppåt.

Välj att sluta är en telefonlinje för den som anonymt vill få hjälp att förändra ett våldsamt eller kontrollerande beteende, som drivs av Länsstyrelsen i Stockholm, Länsstyrelsen i Skåne samt Manscentrum i Stockholm. Telefonlinjen riktar sig till personer över 18 år och erbjuder stöd och råd, samt hjälp med hänvisning vidare till lokala stöd- och behandlingsverksamheter.

Inom civilsamhället finns det ett antal aktörer som arbetar med målgruppen unga våldsutövare. Föreningen *1000 möjligheter* är en stiftelse som driver olika verksamheter med det övergripande syftet att uppnå ett jämställt samhälle fritt från våld, med fokus på att främja hälsosamma relationer och att motverka unga killars våld mot tjejer genom att förändra destruktiva maskulinitetsnormer. Stiftelsen har under ett drygt år drivit stödchatten ungarelationer.se. Dit kan unga personer som blivit utsatta för våld, eller utsatt någon för våld vända sig anonymt. Chatten bemannas av volontärer med erfarenhet av att möta unga som varit i relationer där det förekommer olika former av våld. För den som vill prata med samma person vid flera tillfällen erbjuds en fast stödkontakt. *1000 möjligheter* erbjuder också fysiska möten, enskilt och i grupp.

Organisationen *Män* arbetar för jämställdhet och mot mäns våld genom att förändra destruktiva normer kring maskulinitet. De erbjuder bland annat föreläsningar och utbildningar i programmen *Mentorer i våldsprevention (MVP)* och *Agera tillsammans (AT)*. Metoden MVP är ett program för årskurs 7-9 samt för gymnasiet med syfte att förebygga pojkars och mäns våld genom att elever och lärare lär sig att ta ansvar för varandra och säga ifrån om de ser våld eller hör kränkningar. AT består av en lektionsserie med liknande innehåll som MVP men är anpassat till årskurs fyra. MVP och AT finns i ett tjugotal av stadens grundskolor, en gymnasieskola och en gymnasiesärskola. Män driver också en samtalsmottagning för pojkar och unga män (15-25 år) som använder eller har använt våld. Inom ramen för ett treårigt Arvsfondsprojekt har de startat sin verksamhet i centrala Stockholm, och tar emot killar som söker sig dit självmant eller förmedlats genom socialtjänsten. Socialförvaltningen har under året spridit information om den nya samtalsmottaningen till stadsdelsförvaltningarna.

Nämnda civilsamhällesaktörer erhåller ekonomiskt bidrag från Stockholms stad, liksom ett flertal andra organisationer som arbetar med personer som blivit utsatta för våld eller personer som utövar eller riskerar att utöva våld. ASOV Stockholm, Stiftelsen Mansjouren, Talita och Föreningen Tillsammans är några exempel.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Bilaga

Motion om hur staden kan förstärka arbetet mot sexuellt våld, KS 2020/470